

Обставини справи

Справа стосувалася колишньої судді, яка у 2012 році була призначена до Вищої ради правосуддя (далі – ВРП). ВРП відсторонила заявницю від здійснення її повноважень у цьому органі з травня 2013 по березень 2015 року у зв'язку з порушенням щодо неї кримінальним провадженням. Після ухвалення у 2015 році виправдувального вироку ВРП встановила, що критерії для поновлення судді на посаді були задоволені.

Ключові обставини справи стосуються того, що у квітні 2012 року заявниця достроково вийшла на пенсію, пропрацювавши суддею впродовж двадцяти років. У червні 2012 року Парламент призначив її до складу ВРП як «несудового» члена.

У лютому 2013 року заявниці було пред'явлено обвинувачення у вчиненні злочинів, зокрема в підбірці документів і використанні підроблених документів, які нібито були вчинені нею на посаді голови суду першої інстанції в місті Нівелі у зв'язку з процедурою призначення її наступника.

У травні 2013 року загальні збори ВРП ухвалили рішення про вжиття адміністративного заходу щодо відсторонення заявниці від здійснення своїх повноважень у цьому органі на шість місяців із можливістю його продовження. Було зазначено, що цей захід застосовується невідкладно й буде автоматично скасований, якщо головний прокурор Апеляційного суду міста Брюсселя вирішить не продовжувати підтримувати обвинувачення проти заявниці. У подальшому строк застосування цього заходу продовжувався до ухвалення остаточного рішення в межах кримінального провадження проти заявниці.

У 2014 році заявницю викликали до Апеляційного суду міста Брюсселя за пред'явленими обвинуваченнями. У січні 2015 року в її справі було ухвалено виправдувальний вирок. Потім вона звернулася до ВРП із клопотанням про перегляд рішення про її відсторонення від виконання повноважень у ВРП.

25 березня 2015 року загальні збори ВРП врахували виправдувальний вирок щодо заявниці, який набрав законної сили, і зауважили, що критерії для її поновлення на посаді повністю дотримані.

30 березня 2015 року заявниця пішла у відставку з посади члена ВРП.

Посилаючись на пункт 1 статті 6 Конвенції, заявниця стверджувала, що несудовий орган застосував до неї заходи дисциплінарного стягнення і вона не мала жодних засобів для оскарження цього заходу. Крім цього, вона вказувала на відсутність публічного слухання та відмову в наданні їй доступу до протоколів загального засідання ВРП.

Оцінка Суду

Стаття 6 Конвенції (право на справедливий суд)

ЄСПЛ вважав, що в цій справі мав місце «спір» щодо «цивільного права» і що заявниця під час процедури, пов'язаної з припиненням її повноважень у ВРП, мала право на захист, передбачений пунктом 1 статті 6 Конвенції.

ЄСПЛ зазначив, що згідно з відповідними конституційними та законодавчими положеннями ВРП є адміністративним органом. Оскільки завданням вказаного органу не є вирішення спорів, він не є судом. Таким чином, ВРП не була «судовим органом» у розумінні пункту 1 статті 6 Конвенції.

У зв'язку із цим ЄСПЛ нагадав свою усталену практику про те, що якщо орган, який вирішує спори щодо «цивільних прав та обов'язків», не відповідає вимогам пункту 1 статті 6 Конвенції, то жодне порушення Конвенції не може бути встановлено, якби його рішення підлягало «подальшому контролю з боку судового органу, який [мав] повну юрисдикцію і [надавав] гарантії пункту 1 статті 6 Конвенції». Також ЄСПЛ зауважив, що відповідно до розділу 14 (1) зведених актів про *Conseil d'État*¹ заявниця не мала права, як член ВРП, звертатися до адміністративних судів із заявою про скасування такого рішення. Щодо повноважень судів загальної юрисдикції видавати накази ЄСПЛ також зазначив, що твердження Уряду в частині належності та ефективності такого засобу правового захисту ґрунтуються на загальних принципах, що врегульовують спори про суб'єктивні права. Уряд не надав чітких пояснень, якою мірою ці принципи застосовуються до такого органу, як ВРП, чия незалежність від інших гілок влади, в тому числі й судової, гарантована Конституцією Бельгії. Крім того, Уряд не надав жодних прикладів наказів, виданих проти ВРП чи іншого подібного органу. Зрештою, що стосується можливості пред'явлення позову про відшкодування збитків, то це не дозволило б суду скасувати заходи, через які заявницю було відсторонено від виконання її обов'язків. На думку ЄСПЛ, єдиним відповідним засобом правового захисту в цій справі є засіб, який би міг призвести до скасування відповідних рішень та відновлення права заявниці виконувати свої повноваження у ВРП, якби її відсторонення було визнано незаконним. Отже, позов про відшкодування шкоди не є належним засобом правового захисту в цій справі.

Тому, на думку ЄСПЛ, Уряд не продемонстрував існування будь-якого засобу правового захисту, який би дав змогу заявниці оскаржити рішення про відсторонення її від виконання повноважень й отримати скасування цього рішення чи зупинення його виконання. Таким чином, відповідні рішення не ухвалювалися «судовим органом» чи іншим органом, що здійснює судові функції, і не підлягали перегляду таким органом. Відповідно, заявниця була позбавлена права доступу до суду з метою оскарження заходу, яким її було відсторонено від виконання своїх повноважень у ВРП. Із цього випливає, що сама сутність права заявниці на доступ до суду була порушена.

Отже, мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

¹ Вищий адміністративний суд Бельгії (прим. автора).

© Переклад й опрацювання цього рішення здійснено Верховним Судом.

Висновок

Порушення пункту 1 статті 6 Конвенції (право на справедливий суд).

Рішення в цій справі ухвалене Палатою 20 липня 2021 року й набуло статусу остаточного 20 жовтня 2021 року відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.